

मिति २०७९।०३।०४ गतेका दिन बसेको लिखु गाउँपालिकाको राजस्व परामर्श समितिको बैठक निर्णय

प्रस्ताव:

राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

निर्णय:

प्रस्ताव नं. १ माथि व्यापक छलफल गर्दा राजस्व परामर्श समितिको यस बैठकबाट राजस्वको दर तथा दायारा र आगामि आर्थिक बर्ष ०७९/८० को राजस्व अनुमान सहितको प्रतिवेदन तयार गरिएकोले सो प्रतिवेदन स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा पेश गर्ने निर्णय सर्वसम्मत रूपमा पारित गरियो । प्रतिवेदन यसै साथ संलग्न छ ।

लिखु गाउँपालिका राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन २०७९

१. पृष्ठभूमि:

गाउँपालिकाको विकास निर्माण र सुशासन ब्यवस्थापनमा कर्मचारीहरूको प्राथमिक जिम्मेवारी रहनु र गाउँपालिका भित्र क्रियाशील राजनैतिक दल र सामाजिक कार्यकर्ताहरूको परामर्शीय भूमिका मार्फत गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूबाट नीति निर्माण र शासन सञ्चालन हुने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाको वढ्दो खर्च धान्नका लागि र स्थानीय तहको सामर्थ्य वृद्धि गर्नका लागि पनि गाउँपालिकाको राजस्व वृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनद्वारा गाउँपालिकालाई उपलब्ध वित्तीय अधिकार तथा प्रचलित कानून अनुकूल आन्तरिक आय र राजस्व परिचालनमा सुधार ल्याउनको लागि तत्काल थप तथा योजनाबद्ध प्रयास थाल्नुपर्ने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाले प्राप्त स्वायत्त अधिकारको प्रयोग र स्थानीय स्रोत साधनको परिचालन गर्न गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासन क्षमता सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ । गाउँपालिकाले उपयुक्त मानव स्रोतको व्यवस्था, क्षमता विकास तालिम, कम्प्युटरीकृत राजस्व अभिलेख तथा सूचना प्रणाली सहित राजस्व परिचालनका लागि सुदृढ राजस्व शाखाको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसका साथै करको दर तथा दायरा पहिचान एवं विश्लेषण गरि उपयुक्त नीतिगत व्यवस्था समेत गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । नीतिगत सुधार, राजस्व शाखाको स्तरोन्नति, अनुगमन तथा नियन्त्रण प्रणालीको स्थापना,

उत्प्रेरणात्मक विधिहरूको अवलम्बन, नागरिक केन्द्रित राजस्व प्रशासन, करदाता शिक्षा जस्ता पक्षहरूलाई सम्बोधन गर्ने गरी राजस्व क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनले आर्थिक तथा प्रशासनिक सक्षमताका आधारमा भंसार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा आयकर लगाउने अधिकार केन्द्रीय सरकारलाई दिएको छ । घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, कृषिमा आयकरलगाउने अधिकार प्रदेशको अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ भने मालपोत, भूमिकर, सम्पत्ति कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय करलाई स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ । यसैगरी गैर करहरूमा राहादानी शुल्क, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर, सेवा शुल्क र दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार केन्द्रीय सरकारलाई, पर्यटन शुल्क, सेवा शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार प्रदेश सरकारलाई र सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार स्थानीय सरकारलाई दिइएको छ । प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सबै तहको सरकारले पाउने व्यवस्था गरिएको छ भने कुनैपनि तहको सरकारले कर लगाउन सक्ने भनेर उल्लेख नभएका विषयमा कर लगाउने व्यवस्था नेपाल सरकारले निर्धारण गरे अनुसार हुने व्यवस्था छ ।

यस प्रतिवेदनमा चालू आर्थिक वर्षको आन्तरिक आयको वर्तमान अवस्था, गाउँपालिकाले लिन पाउने मालपोत, भूमिकर, सम्पत्ति कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय कर र सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवानाको सम्बन्धमा दर र दायरा विश्लेषण एवं आगामी आ.व. को प्रक्षेपण सहितको तीन आर्थिक वर्षको तुलनात्मक विश्लेषण प्रस्तुत गरिएको छ ।

२. आन्तरिक आयको मौजुदा अवस्था:

लिखु गाउँपालिकाको आ.व. २०७७/७८ र २०७८/७९ को जेठ मसान्त सम्मको आन्तरिक आयको वडागत विवरण सहितको मौजुदा अवस्था देहाय बमोजिम रहेको

छ:

आन्तरिक आयको विवरण: आ.व. २०७७/७८

राजस्व शिर्षक	शिर्षक	गा.पा	वडा न. १	वडा न. २	वडा न. ३	वडा न. ४	वडा न. ५	वडा न. ६	वडा न. ७	वडा न. ८	वडा न. ९	जम्मा
११३११	सम्पति कर	०.०	४७७२५.००	५३५४०.००	७२८६९	४७८५४.००	५३६८०	३९०४०	५८६२०	९६२५०	५६२५०	५२५८२८
११३१४	भूमिकर/मालपोत	०	१५४३१.०८	२५३७४.३६	२४२३३.८७	२४२९२.४४	१३५३०.९	२४७३३	२५९२५	६२११७.०५	३०२६५	२४५९०३
११३२१	घर बहाल कर	१३८४७८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३८४७८
११३२२	बहाल बिरौटी कर	१०१३००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०१३००
११४७२	विज्ञापन कर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११४७३	मनोरञ्जन कर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११६१३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन/कर दस्तुर	३३९६२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३३९६२५
११६१४	रेडियो सञ्चालन दस्तुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य बस्तुको व्यवासायिक कारोबारमा लाग्ने कर	६८००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६८००
१४१५१	सरकारि सम्पतिको बहालबाट प्राप्त आय	१९३७००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९३७००
१४१७२	खानी रोयल्टी	७५००००	०	२०००००	१०००००	०	०	७००००	०	०	६००००	१९८००००
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४१७७	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन	२५२९६६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२५२९६६
१४२१२	सरकारि सम्पतिको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१६५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६५०००

१४२१३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	३६८०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३६८०
१४२२४	परिक्षा शुल्क	४७१००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४७१००
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१०४८५३	३४५०	३९००	२२९१	२४८०	१३०	३५००	४६५०	२२५०	३७००	१३१२०४
१४२४१	पार्कीङ्ग शुल्क	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	१०७०४०	१०३००	१९५३०	२१९८२	१७३९०	१०५३६	२०९०५	३०४६४	२६५७९	२०३४०	२८५०६६
१४२४४	व्याक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	१४५०	३६४०	३०७०	२७३०	०	६०००	७०००	७०००	६१२०	३७०१०
१४२४५	नाता प्रमाणीत दस्तुर	०	१०००	३५६०	९१०	१०७९०	१३९०	३५००	७६६०	४५२०	१२५०	३४५८०
१४२४९	अन्य दस्तुर	३९३५०	५५०	१५००	२७६७	२०२०	१२००	४८००	५८००	८५७०	३३५५	६९९१२
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र दस्तुर र नक्सा पास ठेक्का पट्टा	११३५५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११३५५
१५१११	बेरुजु	१९८०३५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९८०३५
जम्मा		२४५९२८२	७९९०६.०८	३११०४४.३६	२२८१२३.३३	१०७५५६.४४	८०४६७	१७२४७७.७६	१४०११९.१७	२०७२८६	१८१२८०	३९६७५४२.६९

आन्तरिक आयको विवरण: आ.व. २०७८/७९ जेठ मसान्त सम्म

क्र.सं.	विवरण	गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय	१ नं वडा कार्यालय	२ नं वडा कार्यालय	३ नं वडा कार्यालय	४ नं वडा कार्यालय	५ नं वडा कार्यालय	६ नं वडा कार्यालय	७ नं वडा कार्यालय	८ नं वडा कार्यालय	९ नं वडा कार्यालय	जम्मा
१	भूमि तथा मालपोत कर - ११३१४	०	२५४६०	२२२७६	१६७२६	५०१६	११०९९	२०९६९	२१३९७	१४१५६	२४३५०	१६१४४८
२	भूमि तथा मालपोत कर - ११३१४	८४७४०५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८४७४०५
३	घर बहाल कर - ११३२१	१३०३३	०	०	०	१५८६३	०	०	०	५०००	०	३३८९६
४	बहाल बिरौटी कर - ११३२२	१३५१००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३५१००

५	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर - 11613	१००००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१००००
६	अन्य कर - 11691	२००	०	०	२३०	०	०	०	०	०	०	४३०
७	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय - 14151	२६१३५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२६१३५०
८	अन्य सेवा शुल्क - 14219	१६४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६४०
९	न्यायिक समिति निवेदन दस्तुर - 14221	२३००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२३००
१०	परीक्षा शुल्क - 14224	१४१००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१४१००
११	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क - 14229	१५४५६६	४०	०	०	०	०	४०	०	०	०	१५४६४६
१२	सिफारिस दस्तुर - 14243	१५८७०	१६७७०	११३१०	१९६३०	१४३००	४६८०	१३९१०	१३६५०	५०९०	९४९०	१२४७००
१३	ब्यक्तिगत घटन दर्ता दस्तुर - 14244	०	०	०	०	०	०	१६९०	०	०	०	१६९०
१४	नाता प्रमाणित दस्तुर - 14245	०	०	१०४०	१४३०	६५०	१३०	१३००	११७०	१०४०	७८०	७५४०
१५	अन्य दस्तुर - 14249	१६७०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६७०
१६	न्यायीक दण्ड जरिवाना र जफत - 14311	०	१५४	०	०	०	०	०	०	०	०	१५४
१७	प्रशासनिक दण्ड जरिवानानक्सा पास टेक्का पट्टा - 14312	१९२४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९२४०
१८	बेरुजु - 15111	५५२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५५२०००
१९	खानी रोयल्टी - 14172	५००००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५००००
२०	कृषि नविकरण दस्तुर - 11310	४१००	०	०	६००	०	२००	०	०	०	०	४९००
२१	कृषि समुह दर्ता - 11309	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२००
२२	संस्था दर्ता - 14249	७०००	०	०	०	१५००	०	०	०	०	०	८५००
२३	व्यवसाय नविकरण दस्तुर - 11613	४२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४२००
२४	जन्मदर्ता -	०	०	१३०	९१०	९१०	०	२६०	५२०	०	१३०	२८६०

२५	व्यावसाय कर - 11613	१०१७०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०१७०
२६	सामान्य निवेदन दस्तुर -	१५००	०	२४०	६००	०	१००	३८०	६४०	१०२०	०	४४८०
२७	निवेदन दस्तुर - 14229	२३२०	२६८०	१७४०	२६६०	२०	७२०	२६६०	२७८०	१४४०	०	१७०२०
२८	व्याक्तिगत घटना दर्ता विलम्ब शुल्क - 14344	०	०	०	०	०	०	९१०	०	०	०	९१०
२९	मृत्यु दर्ता -	०	०	१३०	१३०	०	०	१३०	२६०	०	०	६५०
३०	बसाईसराई -	०	०	०	१३०	०	०	०	०	०	०	१३०
३१	नागरिकता सिफारिस दस्तुर -	०	०	७८०	२६०	५२०	०	१३०	३९०	०	०	२०८०
३२	कृषि समुह दर्ता सिफारिस -	०	०	०	५००	०	०	०	१३०	०	०	६३०
३३	चार किल्ला प्रमाणित -	०	०	१३०	०	१३०	०	१३०	१३०	०	०	५२०
३४	संस्था दर्ता सिफारिस - 14249	०	२०००	५००	१५००	१०००	०	५००	०	०	५००	६०००
३५	जन्म दर्ता -	०	०	०	०	३९०	०	१३०	२६०	०	०	७८०
३६	बसाईसराई जाने आउने दर्ता -	०	०	०	०	०	०	०	१३०	०	०	१३०
३७	नाबालक परिचयपत्र सिफारिस -	०	०	०	०	०	०	०	१३०	०	०	१३०
३८	पान सिफारिस दस्तुर - 14243	३०१०	०	०	०	१५०	०	०	०	०	०	३१६०
३९	संस्था नविकरण शुल्क - 14249	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००
४०	सिफारिस दस्तुर - 14243	१३८०	१४४०	९३६०	७८७३	८३९०	१८२०	९७९०	९६२०	१७३००	७३६०	७४३३३
४१	घरधुरी कर - 11313	०	१२१००	३००९६	३०६४६	८५८०	३९८२०	४४४१८	५९४७४	२७२८०	८३४६०	३३५८७४
४२	विवाह दर्ता -	०	०	०	१३०	१३०	०	०	२६०	०	०	५२०
४३	सर्जिमिन मुचुल्का सिफारिस दस्तुर -	०	०	२६०	०	३९०	०	१३०	१३०	०	०	९१०
४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर - 14244	०	१९५०	८७१०	४२९०	८४५०	२४७०	५९८०	१२२२०	८८१०	२९९०	५५८७०
४५	नाता प्रमाणित दस्तुर - 14245	०	६५०	७८०	५२०	७८०	२६०	७८०	७८०	३३३०	६५०	८५३०
४६	अन्य दस्तुर - 14249	३१३०	१०००	२२६०	०	१७७०	१०००	७८०	६७८०	१९९२०	१३०	३६७७०

४७	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर - 11613	१६७७९०	०	०	०	०	५००	०	०	०	०	१६८२९०
४८	व्यवसाय कर - 11613	४८५२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४८५२५
४९	निवेदन दस्तुर - 14229	६६०	४६०	८००	२८३	०	८००	२३२०	२५८०	१८८०	०	९७८३
५०	न्यायिक निवेदन दस्तुर -	४६०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४६०
५१	पान सिफारिस दस्तुर -	२६०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२६०
५२	कृषि समुह नविकरण -	४००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४००
जम्मा		२३३५५७९	६४७०४	९०५४२	८९०४८	६८९३९	६३५९९	१०७३३७	१३३४३१	१०६२६६	१२९८४०	३१८९२८४
कुल जम्मा		३१८९२८४										

३. आगामी आ.व. का लागि राजश्व नीति:

आ.व. २०७९/८० का लागि यस गाउँपालिकाको राजश्व नीति देहाय बमोजिम प्रस्ताव गरिएको छ:

- करदाता शिक्षा प्रभावकारी बनाउने ।
- करका दर र दायरा वैज्ञानिक आधारमा विश्लेषण गरि विस्तार गर्ने ।
- राजश्व प्रशासन सूचना प्रविधिमा आधारित बनाई सुदृढिकरण गर्ने ।
- राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने ।
- सबै प्रकारका व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याउने ।
- प्राकृतिक तथा नदीजन्य श्रोतको उपयोगलाई करको क्षेत्र भित्र ल्याउने ।
- भवन तथा नक्सा पासलाई अनिवार्य गर्ने ।
- अनुगमन तथा मुल्यांकन समयाबद्ध तथा वैज्ञानिक बनाउने ।

४. आगामी आ.व. का लागि प्रस्तावित राजश्व दर:

आगामी आ.व.का लागि देहाय बमोजिम राजश्वको दर प्रस्ताव गरिएको छ:

४.१ सम्पत्ति कर (राजश्व शीर्षक- ११३११)

सम्पत्ति कर प्रत्येक आर्थिक वर्ष शुरु भएको प्रथम त्रैमासिक भित्र देहाय बमोजिम संकलन गर्ने र उल्लेखित समयावधि भित्र करदाताले नबुझाएमा बुंदा ४.१४ बमोजिम जरिवाना लिने ।

क्र.स.	घरधुरी कर	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
१	एक तले कच्ची प्रति घर	२२०.००	२२०.००
२	एक तले पक्की प्रति घर	५५०.००	५५०.००
३	दुई तले कच्ची प्रति घर	३००.००	३००.००
४	दुई तले पक्की प्रति घर	११००.००	११००.००
५	तीन तले भन्दा माथी कच्ची प्रति घर	३५०.००	३५०.००
६	तीन तले भन्दा माथी पक्की प्रति घर	२५००.००	२५००.००

४.२ भूमि कर/मालपोत (राजश्व शीर्षक- ११३१४)

भूमिकर/मालपोत कर प्रत्येक आर्थिक वर्ष शुरु भएको प्रथम त्रैमासिक भित्र देहाय बमोजिम संकलन गर्ने र उल्लेखित समयावधि भित्र करदाताले नबुझाएमा बुंदा ४.१४ बमोजिम जरिवाना लिने ।

क्र.सं.	बारी/खेत	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
	बारी		
१	अब्बल १० रोपनी भन्दा कम	३०.००	३५.००
२	अब्बल १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप ३.००	प्रतिरोपनी थप ४.००
३	दोयम १० रोपनी भन्दा कम	२५.००	३०.००
४	दोयम १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप २.००	प्रतिरोपनी थप ३.००

५	सिम १० रोपनी भन्दा कम	२०.००	२५.००
६	सिम १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप १.५०	प्रतिरोपनी थप २
७	चहार १० रोपनी भन्दा कम	१५.००	२०.००
८	चहार १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप १.००	प्रतिरोपनी थप १.५
	खेत		
१	अब्बल १० रोपनी भन्दा कम	५०.००	६०.००
२	अब्बल १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप ५.००	प्रतिरोपनी थप ६.००
३	दोयम १० रोपनी भन्दा कम	४०.००	५०.००
४	दोयम १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप ४.००	प्रतिरोपनी थप ५.००
५	सिम १० रोपनी भन्दा कम	३०.००	४०.००
६	सिम १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप २.५०	प्रतिरोपनी थप ४
७	चहार १० रोपनी भन्दा कम	२०.००	३०.००
८	चहार १० रोपनी भन्दा बढी	प्रतिरोपनी थप २.००	प्रतिरोपनी थप ३.००

४.३ घर बहाल कर (राजश्व शीर्षक- ११३२१)

गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र रहेका स्थायी संरचनाहरू (घर, गोदाम, कम्पलेक्स आदि) भाडामा लगाउँदा प्राप्त आयमा १०% का दरले घरबहाल कर लाग्नेछ ।

४.४ बहाल बिटौरी शुल्क (राजश्व शीर्षक- ११३२२)

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र लाग्ने दैनिक तथा साप्ताहिक हाटबजारमा प्रति दिन देहाय बमोजिमका दरले कर लाग्नेछः

क्र.सं.	विवरण	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
	माछा मासु बिक्री सम्बन्धी		
१	खसी, बोका काटी बिक्री गर्दा प्रति गोटा	२०.००	२०.००
२	सुंगुर बुंगुर काटी बिक्री गर्दा प्रति गोटा	२०.००	२०.००
३	रांगा काटी बिक्री गर्दा प्रति गोटा	५०.००	५०.००
४	जिउँदो खसी, बोका, सुंगुर वा रांगा बेच्ने प्रति गोटा	२०.००	२०.००
५	हाँस, परेवा वा कुखुरा वा अन्य पंक्षी बेच्ने प्रति गोटा	१०.००	१०.००
६	माछा बिक्री गर्ने	२०.००	२०.००
	कपडा, जुता तथा अन्य व्यवसाय सम्बन्धी		
७	रेडिमेड सामान तथा थान कपडा बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००
८	श्रृंगार सामग्री बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००
९	मुरली, वांसुरी, गुलेली, थैली तथा कीटनाषक औषधी बेच्ने	१०.००	१०.००

१०	खेलौना बेच्ने	१०.००	१०.००
११	जुत्ता चप्पल बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००
१२	जुत्ता चप्पल सिलाई गर्ने	५.००	५.००
१३	खेल तमासा देखाउने	१०.००	१०.००
१४	प्रचार प्रसार गरि बिक्री गर्ने	२०.००	२०.००
१५	बाँस प्रति ट्रयाक्टर	५०.००	५०.००
१६	बाँस प्रति ट्रक	१००.००	१००.००
१७	खटिया वा ठेलामा सामान बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००
१८	फलामको औजार तथा सामान बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००
१९	भाँडाकुँडा बिक्री गर्ने	२०.००	२०.००
२०	फोटो फ्रेमिङ्ग गरि बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००
२१	मर्मत (कुकर, लाईट, छाता आदि) गर्ने	१०.००	१०.००
	तरकारी तथा फलफूल सम्बन्धी		
२२	फलफूल, साग सब्जी वा नास्ता बिक्री गर्ने (ठुलो)	१०.००	१०.००
२३	फलफूल, साग सब्जी ल्याई बिक्री गर्ने (सानो)	५.००	५.००
	खाद्यान्न सम्बन्धी		
२४	किराना सामग्री	१०.००	१०.००
२५	मकै पोली बेच्ने	५.००	५.००
	परम्परागत शीप सँग सम्बन्धित		
२६	माटाका भाँडा बेच्ने (ठुलो)	१०.००	१०.००
२७	माटाका भाँडा बेच्ने (सानो)	५.००	५.००
२८	कुची कुनिया नाड्लो बेच्ने	५.००	५.००
२९	जडिबुटी बिक्री गर्ने	१०.००	१०.००

माथि उल्लेख नभएको दैनिक तथा साप्ताहिक हाटबजारमा व्यवसाय गर्नेको हकमा गाउँ कार्यपालिकाबाट निर्णय गरि रु १० देखि रु ५०० सम्म तोक्न सकिने ।

४.५ सवारी साधन कर (राजश्व शीर्षक- ११४५१)

क्र.स.	सवारीको प्रकार	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
१	बस ट्रक ट्रयाक्टर र हेभी गाडी	२०००.००	२०००.००
२	भाडाका कार जिप	१०००.००	१०००.००
३	निजी कार, जीप, मयुरी	५००.००	५००.००

४	स्कुटर, मोटरसाइकल तथा अन्य सवारी साधनमा	२००.००	२००.००
५	ठेलागाडा तथा रिक्सामा	२००.००	२००.००

४.६ विज्ञापन कर (राजश्व शीर्षक- ११४७२)

क्र.स.	विवरण	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
१	सार्वजनिक स्थानमा विज्ञापन वा साईनबोर्ड राखे बापत वार्षिक कर	१०००.००	१५००.००

४.७ मनोरञ्जन कर (राजश्व शीर्षक- ११४७३)

- मनोरञ्जन कर ऐतिहासिक पुरातात्विक एवं धार्मिकस्थलहरुको व्यवस्थापन गरी स्थानीय वासीहरुको सहकार्यमा प्रवेश शुल्कको व्यवस्था गरी पर्यटकहरु वाट प्रवेश शुल्कको ५% रकम गाउँपालिकाले मनोरञ्जन कर बापत लिन सक्नेछ ।
- साँस्कृतिक प्रदर्शन हल, नाच घर , दोहोरी संगीत तथा अन्य मनोरञ्जन सामाग्री प्रदर्शनीमा प्रवेश शुल्कमा ५% मनोरञ्जन कर लाग्ने छ ।
- जादु, सर्कश, चटक र मेला आयोजना स्थलमा मनोरञ्जन कर बापत अनुमतिका लागि गरिने सिफारिस दस्तुरका अतिरिक्त प्रत्येक दिन रु ३००.०० लिईने छ ।

४.८ व्यवसाय रजिस्ट्रेशन दस्तुर (राजश्व शीर्षक- ११६१३)

क्र.स.	विवरण	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
	नयाँ व्यवसाय दर्ता		
१	१ लाख सम्मको	१०००.००	१०००.००
२	१ लाख देखि ३ लाखसम्म	३०००.००	३०००.००
३	३ लाख देखि ५ लाख सम्म	५०००.००	५०००.००
४	५ लाख देखि १० लाख सम्म	७०००.००	९०००.००
५	१० लाख देखि २० लाख सम्म	१२०००.००	१४०००.००
६	२० भन्दा माथी १ करोड सम्म	२००००.००	२५०००.००
७	१ करोड देखि ५ करोड सम्म	३००००.००	३७०००.००
८	५ करोड माथि	५००००.००	६००००.००
	व्यवसाय नवीकरण		
९	सबै प्रकारका व्यवसाय नवीकरण	१००.००	१५०.००
	वार्षिक व्यवसाय कर		
१०	१ लाख सम्म	७००.००	८००.००
११	१ लाख देखि ३ लाखसम्म	१०००.००	११००.००
१२	३ लाखदेखि ५ लाख सम्म	१३००.००	१४००.००
१३	५ लाख देखि १० लाख सम्म	२०००.००	२२००.००

१४	१० लाखदेखि २० लाख सम्म	२२००.००	२५००.००
१५	२० भन्दा माथी १ करोड सम्म	३०००.००	३५००.००
१६	१ करोड देखि ५ करोड सम्म	५०००.००	६०००.००
१७	५ करोड माथि	८५००.००	१००००.००

व्यवसाय सम्बन्धि कर प्रत्येक आर्थिक वर्ष शुरु भएको प्रथम त्रैमासिक भित्र माथि उल्लेख भए बमोजिम संकलन गर्ने र उल्लेखित समयावधि भित्र करदाताले नबुझाएमा बुंदा ४.१४ बमोजिम जरिवाना लिने ।

४.९ रेडियो/एफ.एम. सञ्चालन दस्तुर (राजश्व शीर्षक- ११६१४)

क्र.स.	विवरण	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
१	रेडियो/एफ.एम. अनुमति दस्तुर	१५०००.००	१५०००.००
२	रेडियो/एफ.एम. नवीकरण दस्तुर	५०००.००	५०००.००

४.१० कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोबारमा लाग्ने कर (राजश्व शीर्षक- ११६३१)

क्र.स.	विवरण	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
१	खोटो प्रति के.जी.	२%	२%
२	टिमुर प्रति के.जी.	५%	५%
३	तेजपात प्रति के.जी.	५%	५%
४	चिउरी प्रति के.जी.	५%	५%
५	कुरिलो प्रति के.जी.	५%	५%
६	अलैची (प्रति के.जी.)	७ %	७ %
७	चिराईतो (प्रति के.जी.)	७ %	७ %
८	लौठ सल्लो (पात) प्रति के.जी.	७ %	७ %
९	पाखान बेद (प्रति के.जी.)	२%	२%
१०	ठूलो ओखती (प्रति के.जी.)	२%	२%
११	पदम चाल (प्रति के.जी.)	२%	२%
१२	जटामसि (प्रति के.जी.)	२%	२%
१३	काउलो (प्रति के.जी.)	२%	२%
१४	लोक्ता (प्रति के.जी.)	२%	२%
१५	अल्लो (प्रति के.जी.)	२%	२%

४.११ सरकारी सम्पत्ति बहाल (राजश्व शीर्षक- १४१५१)

सरकारी सम्पत्ति बहाल भाडा सम्बन्धमा देहाय बमोजिम गर्ने सिफारिस गर्ने:

- स्थायी प्रकृतिका घर संरचना गाउँपालिकाले निर्माण गरि मासिक रुपमा भाडामा लगाउँदा संरचना निर्माणको लागत, व्यवसायको प्रकृति, करदाताको क्षमता लगायतका पक्षहरु विश्लेषण गरि गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम मासिक भाडा दर तोक्ने र यसरी भाडा दर तोक्दा न्यूनतम मासिक रु ५००.०० भन्दा कम हुने छैन ।
- हेभी ईक्वीपमेन्ट भाडामा दिँदा प्रति घण्टा वापतको दर कार्यपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम लिने।

४.१२ पर्यटन सेवा शुल्क (राजश्व शीर्षक- १४१७६)

लिखु गाउँपालिकामा आउने स्वदेशी पर्यटकलाई रु २० र विदेशी पर्यटकलाई रु ५०० प्रवेश शुल्क लगाउने ।

४.१३ प्रशासनिक सेवा शुल्क, दस्तुर (राजश्व शीर्षक- १४२२० देखि १४२४९)

क्र.सं.	राजश्व शीर्षक	विवरण	चालू आ.व.को दर (रु)	प्रस्तावित दर (रु)
१	१४२२१	न्यायिक समिति निवेदन दस्तुर	२३०.००	२५०.००
२	१४२२१	कोर्ट फी मिनाहा सिफारीस	निशुल्क	निशुल्क
३	१४२२४	परीक्षा शुल्क	-	कार्यपालिकाले तोके बमोजिम
४	१४२२९	निवेदन दस्तुर	२०.००	३०.००
५	१४२२९	नो अब्जेक्सन सर्टिफिकेट दस्तुर	५००.००	५००.००
६	१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क (बस , ट्रक, लरी, हेभी गाडी, ट्र्याक्टर, जीप)	५०.००	१००.००
७	१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क (मोटरसाइकल, ठेला गाडा, अटो रिक्सा र अन्य साधन)	१०.००	१०.००
	१४२४२	नक्सा पास दस्तुर (प्रति वर्ग फिट)		
८	१४२४२	क वर्गका भवन आवासीय	१०.००	१५.००
९	१४२४२	क वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	१३.००	२०.००
१०	१४२४२	क वर्गका भवन संस्थागत	१३.००	२०.००
११	१४२४२	ख वर्गका भवन आवासीय	७.००	७.००
१२	१४२४२	ख वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	९.००	९.००
१३	१४२४२	ख वर्गका भवन संस्थागत	८.००	८.००
१४	१४२४२	ग वर्गका भवन आवासीय	६.००	६.००
१५	१४२४२	ग वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	८.००	८.००
१६	१४२४२	ग वर्गका भवन संस्थागत	७.००	७.००
१७	१४२४२	घ वर्गका भवन आवासीय बजार क्षेत्र	३.००	३.००
१८	१४२४२	घ वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक बजार क्षेत्र	४.००	४.००
१९	१४२४२	घ वर्गका भवन संस्थागत बजार क्षेत्र	८.००	८.००
२०	१४२४२	घ वर्गका भवन आवासीय ग्रामीण क्षेत्र	२.००	२.००

२१	१४२४२	घ वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक ग्रामीण क्षेत्र	३.००	३.००
२२	१४२४२	घ वर्गका भवन संस्थागत ग्रामीण क्षेत्र	६.००	६.००
	१४२४२	अभिलेखिकरण नक्सा पास दस्तुर (प्रति वर्ग फिट)		
२३	१४२४२	क वर्गका भवन आवासीय	८.००	८.००
२४	१४२४२	क वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	८.००	८.००
२५	१४२४२	क वर्गका भवन संस्थागत	७.००	७.००
२६	१४२४२	ख वर्गका भवन आवासीय	८.००	८.००
२७	१४२४२	ख वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	८.००	८.००
२८	१४२४२	ख वर्गका भवन संस्थागत	६.००	६.००
२९	१४२४२	ग वर्गका भवन आवासीय	६.००	६.००
३०	१४२४२	ग वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	७.००	७.००
३१	१४२४२	ग वर्गका भवन संस्थागत	५.००	५.००
३२	१४२४२	घ वर्गका भवन आवासीय	३.००	३.००
३३	१४२४२	घ वर्गका भवन व्यापारिक तथा औद्योगिक	४.००	४.००
३४	१४२४२	घ वर्गका भवन संस्थागत	५.००	५.००
	१४२४३	सिफारिस दस्तुर		
३५	१४२४३	घरजग्गा नामसारी सिफारीस (० देखि ९ रोपनी सम्म)	१७०.००	२००.००
३६	१४२४३	घरजग्गा नामसारी सिफारीस (१० देखि १९ रोपनी सम्म)	२२०.००	२५०.००
३७	१४२४३	घरजग्गा नामसारी सिफारीस (२० देखि ४९ रोपनीसम्म)	३५०.००	४००.००
३८	१४२४३	घरजग्गा नामसारी सिफारीस (५० रोपनीभन्दा माथि)	७००.००	८००.००
३९	१४२४३	मोही लगत कट्टा सिफारीस (१ रोपनी सम्म)	१३०.००	१५०.००
४०	१४२४३	मोही लगत कट्टा सिफारीस (१ रोपनी भन्दा माथि)	२५०.००	३००.००
४१	१४२४३	सरजमिन सिफारीस दस्तुर	१३०.००	२५०.००

४२	१४२४३	छात्रवृत्ति सिफारीस	१३०.००	१५०.००
४३	१४२४३	विपन्न असहाय/विद्यार्थी छात्रवृत्ति सिफारीस	निशुल्क	निशुल्क
४४	१४२४३	अपाङ्गता भएको सिफारीस	निशुल्क	निशुल्क
४५	१४२४३	अस्थाइ बसोबास सिफारीस	१३०.००	१५०.००
४६	१४२४३	स्थायी बसोबास सिफारीस	१३०.००	१५०.००
४७	१४२४३	नागरिकता सिफारीस	१३०.००	१५०.००
४८	१४२४३	विद्युत जडान सिफारीस	१३०.००	१५०.००
४९	१४२४३	धारा जडान सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५०	१४२४३	जीवित रहेको सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५१	१४२४३	दुबै नाम गरेको व्यक्ति एकै हो भन्ने वा फरक जन्म मिति संशोधन सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५२	१४२४३	व्यवसाय बन्द सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५३	१४२४३	व्यवसाय सञ्चालन नभएको सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५४	१४२४३	व्यापार व्यवसाय नभएको सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५५	१४२४३	नाबालक परिचयपत्र सिफारीस	१३०.००	१५०.००
५६	१४२४३	चौपाया सम्बन्धी सिफारीस प्रति गोटा	२०.००	३०.००
५७	१४२४३	व्यवसाय दर्ता सिफारीस	५००.००	५००.००
५८	१४२४३	व्यवसाय ठाउँसारी सिफारीस	१०००.००	१०००.००
५९	१४२४३	विद्यालय ठाउँसारी सिफारीस	५००.००	१०००.००
६०	१४२४३	आन्तरिक बसाइसराइ सिफारीस	१३०.००	१५०.००
६१	१४२४३	विद्यालय सञ्चालन स्वीकृत कक्षा वृद्धि सिफारिस	१०००.००	१५००.००
६२	१४२४३	व्यक्तिगत विवरण सिफारिस	१३०.००	१५०.००
६३	१४२४३	नवीकरण सिफारीस	१३०.००	१५०.००
६४	१४२४३	जग्गा दर्ता सिफारीस	१३०.००	१५०.००
६५	१४२४३	सुकुम्बासि सिफारिस	निशुल्क	निशुल्क
६६	१४२४३	संरक्षक सिफारीस व्यक्तिगत	१३०.००	१५०.००
६७	१४२४३	संरक्षक सिफारीस संस्थागत	५००.००	५००.००
६८	१४२४३	नेपाल सरकारको नाममा बाटो कायम सिफारीस	२३०.००	२५०.००

६९	१४२४३	कोठा खोल्न कार्य रोहबरमा बस्ने सिफारीस	१३०.००	१५०.००
७०	१४२४३	निशुल्क स्वास्थ्य उपचारको सिफारीस	निशुल्क	निशुल्क
७१	१४२४३	सशुल्क स्वास्थ्य उपचारको सिफारीस	१३०.००	१५०.००
७२	१४२४३	संस्था दर्ता सिफारीस	५००.००	५००.००
७३	१४२४३	जग्गा धनीपुर्जा हराएको सिफारीस	१३०.००	१५०.००
७४	१४२४३	अपुताली सिफारिस	५८०.००	१०००.००
	१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर (घटना घटेको ३५ दिन पछि)		
७५	१४२४४	जन्म दर्ता	१३०.००	१५०.००
७६	१४२४४	मृत्यु दर्ता	१३०.००	१५०.००
७७	१४२४४	बसाइसराइ जाने आउने दर्ता	१३०.००	१५०.००
७८	१४२४४	सम्बन्ध विच्छेद दर्ता	१३०.००	१५०.००
७९	१४२४४	विवाह दर्ता	१३०.००	१५०.००
८०	१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	१३०.००	१५०.००
	१४२४९	अन्य दस्तुर		
८१	१४२४९	आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्नता प्रमाणित	१०००.००	२०००.००
८२	१४२४९	आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणित	निशुल्क	निशुल्क
८३	१४२४९	जग्गा मुल्याङ्कन प्रमाणित	न्यूनतम रु २०० वा बढिमा ०.०५%	न्यूनतम रु ५०० वा बढिमा ०.०५%
८४	१४२४९	चार किल्ला प्रमाणित	१३०.००	१५०.००
८५	१४२४९	घटना दर्ता प्रमाणित	१३०.००	१५०.००
८६	१४२४९	घर बाटो प्रमाणित बाटो भएको	६००.००	७००.००
८७	१४२४९	घर बाटो प्रमाणित बाटो नभएको	१३०.००	१५०.००
८८	१४२४९	घर पाताल प्रमाणित	१३०.००	१५०.००
८९	१४२४९	कागज/मञ्जुरीनामा प्रमाणित	१३०.००	१५०.००
९०	१४२४९	हकवाला वा हकदार प्रमाणित	२३०.००	२५०.००
९१	१४२४९	अविवाहित प्रमाणित	१३०.००	१५०.००
९२	१४२४९	प्रतिलिपी दस्तुर	१३०.००	१५०.००
९३	१४२४९	नक्सा पास निवेदन फाराम दस्तुर	५०.००	५००.००
९४	१४२४९	सरसफाई शुल्क मासिक	५०.००	५०.००
९५	१४२४९	सरसफाई कार्डको दस्तुर	१०००.००	१०००.००

९६	१४२४९	घर खाली गराउँदा प्रति दिनको दस्तुर	500.00	500.00
९७	१४२४९	अंग्रजी भाषामा अनुवाद गरिएको सिफारिस	५००.००	७००.००
९८	१४२४९	संस्था दर्ता दस्तुर	१०००.००	१५००.००
९९	१४२४९	संस्था नवीकरण दस्तुर	५००.००	१०००.००
१००	१४२४९	सहकारी संस्था दर्ता दस्तुर	१०००.००	१५००.००
१०१	१४२४९	सहकारी संस्था प्रतिवेदन विलम्ब दस्तुर (बचत तथा ऋण र बहुउद्देश्य प्रकारका सहकारी)	१५००.००	२०००.००
१०२	१४२४९	सहकारी संस्था प्रतिवेदन विलम्ब दस्तुर (अन्य प्रकारको सहकारी)	१०००.००	१५००.००
१०३	१४२४९	अन्य सिफारीस वा प्रमाणित	१३०.००	१५०.००
१०४	१४२४९	माथि उल्लिखित सिफारीस र प्रमाणित बाहेक कुनै निर्णय वा फैसला आदिको नक्कल आवश्यक परेमा प्रति पाना	१०.००	१०.००

नोट: सबै प्रकारका सिफारिसमा निवेदन दस्तुर लाग्ने छैन ।

४.१४ दण्ड जरिवाना तथा छुट (राजश्व शीर्षक- १४३१२)

विशेष कानूनमा विशेष व्यवस्था भए भन्दा बाहेक प्रत्येक आर्थिक वर्षको वार्षिक तथा नविकरण शुल्क सोही आर्थिक वर्षको असोज मसान्त भित्र बुझाएमा सोही वर्षमा लाग्ने करमा १० प्रतिशतले छुटको व्यवस्था गरिनेछ । तर प्रथम त्रैमासिक समाप्त भएपछि कर वा शुल्क नबुझाउने व्यवसायी फर्मले दोस्रो त्रैमासिकको लागि यथावत तेस्रो त्रैमासिकको लागि १०%, अन्तिम त्रैमासिकको लागि १५%, र त्यसभन्दा पछि वार्षिक २५% थप जरिवाना गरि असुल उपर गरिनेछ । नक्सा पास नगराई घर निर्माण गरेको हकमा कार्यपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिमको जरिवाना लाग्नेछ । तर यसरी जरिवाना तोक्दा नक्सा पास दस्तुर भन्दा बढी हुने छैन ।

५. आगामी आ.व. को राजश्व प्रक्षेपण:

आ.व. २०७८/७९ को लिखु गाउँपालिकाको राजश्व प्रक्षेपण देहाय बमोजिम रहेको छ:

राजश्व शीर्षक	शीर्षक	आ.व ०७७/०७८ को यथार्थ	आ.व ०७८/०७९ को संशोधित अनुमान	आ.व ०७९/८० को प्रक्षेपण
११३११	सम्पति कर	५२५८२८	३६९४६२	८८०९६०
११३१४	भूमिकर/मालपोत	२४५९०३	११२४९७७	१६६४७३३
११३२१	घर बहाल कर	१३८४७८	४००००	१८६०००
११३२२	बहाल बिरौटी कर	१०१३००	१४८६१०	१६८०००
११४७२	विज्ञापन कर	०	०	३००००

११४७३	मनोरञ्जन कर	०	०	४५०००
११६१३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	३३९६२५	२५४१६७	२२४९००
११६१४	रेडियो सञ्चालन दस्तुर	०	०	५०००
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य बस्तुको व्यवासायिक कारोबारमा लाग्ने कर	६८००	६४००	९०००
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	१९३७००	४१००००	२२५
१४१७२	खानी रोयल्टी	११८००००	६००००	१५०००००
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क	०	०	१११६००
१४१७७	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन	२५२९६६	०	२७००००
१४२१२	सरकारि सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१६५०००	०	१८१५००
१४२१३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	०	०	१००००
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	३६८०	२५३०	४५००
१४२२४	परिक्षा शुल्क	४७१००	३८०००	५००००
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१३१२०४	१८००००	२०००००
१४२४१	पार्कीङ्ग शुल्क	०	०	६००००
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर		०	१२००००
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	२८५०६६	११००००	४५००००
१४२४४	व्याक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	३७०१०	३५००	४०५००
१४२४५	नाता प्रमाणीत दस्तुर	३४५८०	२५०००	४००००
१४२४९	अन्य दस्तुर	६९९१२	११००००	१२००००
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र दस्तुर	११३५५	२११६४	२५०००
११६९१	अन्य कर		९४०००	१८४००
१४२५३	व्यावसाय कर		६४५६५	८००००
१५१११	बेरुजु	१९८०३५	६७००००	५०००००

जम्मा	३९६७५४२.६९	३७३२३७५	६९९५३९८
-------	------------	---------	---------

६. निष्कर्ष:

स्थानीय तहको वित्तीय सामर्थ्यमा वास्तविक रूपमा वित्तीय संघीयताको जग स्थापित रहेको हुन्छ । तसर्थ लिखु गाउँपालिकाको राजस्व क्षमतामा व्यापक अनुसन्धानमूलक ढंगले सुधार गरि आन्तरिक आय अभिवृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

प्रतिवेदक:
अस्मिता थापा
संयोजक, राजस्व परामर्श समिति